

SKAITMENINIMO VEIKLA BIRŽŲ KRAŠTO MUZIEJUJE „SĖLA“

Skaitmeninimo pradžia Biržų muziejuje – 1995 m., kadangi prieš tai būta palankių sąlygų, kurias lėmė dvi pagrindinės aplinkybės:

- 1. Žmogiški faktoriai.** Su kompiuterių galimybėmis buvo susipažinę direktorius Algimantas Baublys ir jo sūnus Arūnas Baublys, dirbęs Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Bibliotekų reikalų valdyboje, vėliau, iki 1993 m. – Biržų muziejuje (šiuo metu Klaipėdos universiteto Teologijos katedros docentas); taip pat muziejuje buvo pradėta ieškoti kompiuterių priežiūros specialisto – šias pareigas pakviestas eiti radiotechnikas Remigijus Timukas, nusimanęs apie kompiuterius.
- 2. Palanki finansinė situacija.** 1994 m. buvo turtingi. Biržų gigantai – Muitinė ir Naftotiekis – sumokėjo nemenkus mokesčius į miesto biudžetą, tad Savivaldybė muziejui turėjo galimybę skirti didelę sumą pinigų, už kurią buvo nupirkta kompiuterinė technika: 4 kompiuteriai, skeneris, spalvotas kopijavimo aparatas „Canon“, pusiau profesionali vaizdo kamera.

Šios aplinkybės atvėrė kelią 1995 m. pradėti skenuoti numizmatiką, kurti duomenų bazę – darbai vyko vienerius metus, kol muziejininkas Rimas Drevinskas išėjo iš darbo. Numizmatikos duomenų bazė nuo tada nepildoma, o kietajame diske šiuo metu saugomi 815 vaizdai, kurių kokybė, deja, nebeatitinka dabartinių reikalavimų.

Kitų eksponatų skaitmeninimas vyko ir toliau, bet fragmentiškai – jei prireikdavo eksponatų skaitmenintų vaizdų, jie būdavo fotografuojami vaizdo kamera (ji būdavo prijungiama prie kompiuterio). Vienas tokių darbų – į specialiai sukurtą duomenų bazę perrašyta bažnytinė 1901 m. Biržų katalikų parapijos gyventojų knyga (perrašė muziejininkė Roma Songailaitė).

2004 m. išleidome kompaktinę plokštelę „Tautodailės istorija ir dabartis“, kurioje sutalpinta informacija apie senuosius ir šiuolaikinius tautodailininkus, eksponatų fotografijos, filmuota medžiaga. Patys rinkome informaciją, filmavome ir kūrėme šį kompaktinį įrašą (CD), kurį tiražavo „Baltik Optical Disk“.

Nuo 2002 m. pradėtas skenuoti fotografijos rinkinys, šitai pradėti paskatino keli veiksniai:

- Žurnalo „Žiemgala“ redaktorius Vytautas Didžpetris nuskenavo 300 fotografijų, įrašė į kompaktines plokšteles, pateikė sumažintų vaizdų išklotinę, tad skenavimo nauda tapo matoma visiems;
- Margaritos Matulytės organizuotas seminaras nacionaliniame Lietuvos dailės muziejuje, kuriame buvo pasiūlyta fotografijos atribucijos aprašo schema, sudaryta pagal Nacionalinio muziejaus komisijos kompiuterinei apskaitai diegti parengtą muziejaus rinkinių kompiuterinės apskaitos įrašo struktūros projektą – pagal šią schemą buvo sukurta duomenų bazė ir pradėtos skenuoti nuotraukos.

Taigi 2002–2009 m. nuskenuoti ir į kietąjį diską patalpinti 12 392 vaizdai (mums tai nemažai, žinant, kad skaitmeninimo darbas nebuvo prioritetas – veikiau pomėgis; teisybė, vis dėlto dabar matome tokios veiklos skubotumo pasekmes, kurias taisome).

Nepaisant kai kurių nesklaidumų, per septynerius metus buvo nuskenuoti nemenkas rinkinys, tad 2008 m. buvome pakviesti dalyvauti projekte „Europeana Local“, kurio tikslas – lokalų skaitmeninį turinį padaryti prieinamą per Europos skaitmeninę biblioteką bei pasiūlyti naujas paslaugas.

Pirmieji plačiai matomi Biržų krašto muziejaus „Sėla“ skaitmeninimo veiklos rezultatai – šiais metais 6 000 muziejaus fotografijų ir negatyvų galima rasti interneto svetainėje adresu <http://www.europeana.eu>.

Skaitmeninimo veikla Biržų krašto muziejuje „Sėla“ kol kas vis dar vyksta stichiškai (ne visai organizuotai ir nuosekliai) – prireikus tam tikro šaltinio (pavyzdžiui, XVII a. inventoriaus, gimnazijos šapirografuotų leidinių, kitų dokumentų), jis nuskenuojamas. Taip 2008 m., ruošdamiesi išleisti eksponatų katalogą muziejaus 80-mečiui, nufotografavome apie 300 eksponatų ir turime vadinamo muziejaus „aukso fondo“ kokybiškus vaizdus.

2010 m. Muziejaus skaitmeninimo veikla plečiasi toliau: pradėjome skaitmeninti vaizdo juostas; iš kultūros rėmimo fondo gavome lėšų Radvilų dokumentikos fondui skenuoti ir anotacijoms parengti, tad dar šiais metais Pasvalio bibliotekos įrangą bus suskaitmeninta 3 000 vnt. XVII–XVIII a. rankraščių.

Minėtuose skaitmeninimo projektuose dirbo trys žmonės: vyr. fondų saugotoja Jadvyga Kriščiūnienė, muziejininkė Snieguolė Kubiliūtė ir kompiuterininkas Remigijus Timukas.

Šiais metais už raštijos eksponatų skaitmeninimą atsakingos: direktoriaus pavaduotoja Edita Lansbergienė, muziejininkė Vijolė Nikšienė.

Parengė Snieguolė Kubiliūtė, Biržų krašto muziejaus „Sėla“ muziejininkė